

KRONİK HASTALIĞI OLMADAN HASTANEYE KONTROL AMAÇLI BAŞVURANLARDA SİGARA KULLANIM ORANLARI

Burcu Doğan¹, Ayşe Arzu Akalın², Burcu İlhan³, Aytekin Oğuz⁴

¹İstanbul Medeniyet Üniv. Göztepe Eğitim ve Araş. Hast Aile Hekimliği Kliniği, İstanbul, Türkiye

²Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

³Karabük Eskipazar İlçe Devlet Hastanesi, Karabük, Türkiye

⁴İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi ABD, İstanbul, Türkiye

e-mail: burcutdogan@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Sigara insan sağlığı açısından önemli bir tehdittir. Günümüzde sigara kullanımı küresel bir salgın haline gelmiştir. Bu çalışmanın amacı kronik hastalığı olmadan hastaneye kontrol amaçlı başvuranlarda sigara kullanım oranlarının saptanmasıdır.

Gereç ve Yöntemler: İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dahiliye, Diyabet ve Aile Hekimliği polikliniklerine 01.09.2011-01.04.2012 tarihleri arasında kronik hastalığı olmadan genel sağlık kontrolü için başvuran kişilerin sigara kullanımları tarafımızca hazırlanan, hastalar tarafından cevaplanan anket ile değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmamıza 60'ı (%27,15) erkek, 161'i (%72,85) kadın toplam 221 kişi alınmıştır. Çalışmaya katılanlardan 74'ü (%33,48) sigara kullanmakta olup, 50'sinin (%67,57) kadın, 24'ünün (%32,43) erkek olduğu saptanmıştır. Çalışmaya katılanlar 20-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60 ve üzeri olarak yaş gruplarına ayrılmıştır. Yaş gruplarına göre sigara içme oranları en yüksek 30-39 yaş arası 34 (%45,94) kişi olarak saptanmıştır.

Tartışma: Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye'de yetişkinlerin sigara kullanım oranı 2008 yılında %31,3 iken, 2012 yılında %27 olarak saptanmıştır. Bu oran erkeklerde %47,9'dan %41,4'e, kadınlarda ise %15,2'den, %13,1 düşmüştür. Çalışmamızda ortalama sigara içme oranı %33,48 ile Türkiye ortalamasının üstünde olup, özellikle kadınlarda sigara kullanım oranı %67,57 ile oldukça yüksek saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmamızda sigara kullanım oranı, Türkiye geneli sigara kullanım oranına göre yüksektir. Bu çalışma da sigara ile mücadelenin önemi ve alınması gereken daha çok tedbir olduğu bir kez daha gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: Tütün ürünleri, sigara, sağlık kontrolü

SMOKİNG RATES İN PEOPLE WHO ADMİTTED TO HOSPİTAL FOR CONTROL WITHOUT HAVING CHRONİC İLLNESS

SUMMARY

Aim: Smoking is a serious threat for human health. In the present day, smoking has become a global epidemic. The aim of this study is to determine smoking rates of people who admitted to hospital for control without having chronic illness.

Material and Metod: People who admitted to Internal diseases, Diabetes and Family Physician polyclinics of Istanbul Medeniyet University Göztepe Training and Research Hospital between 01 Sep 2011 and 01 Apr 2012 for general health control without having chronic illness, have been enrolled for this study after their consent. Evaluation was performed with a questionnaire prepared by us and these questionnaires were filled by patients.

Findings: In our study, there were totally 221 participants as 60 male (%27.15) and 161 female (%72.85). It was determined that 74 people (%33.48) of all participants smoker and 50 (%67.57) of them were female and 24 (%32.43) of them were male. Study participants were divided into groups according to age as 20-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60 and over. According to these age groups, it was seen that 30-39 age group has the highest smoking rate with 34 (%45.94).

Discussion: According to data of Turkey Statistical Agency, it was determined that smoking rate of adults in Turkey was %31.3 in 2008 and it was %27 in 2012. This rate decreased from 47.9% to 41.4% among males and from 15.2% to 13.1% among females. In our study, overall smoking rate %33.48 is higher than Turkey's average and especially smoking rate among females %67.57 is dramatically high.

Conclusion: Our study show that smoking rate is higher than Turkey's average. In additional, our study shows that importance of fighting and there are much more actions to be taken ones more.

Key words: Tobacco products, cigarette, health control

GİRİŞ

Tütün kullanımı küresel bir sağlık problemidir. Dünyadaki yetişkin nüfusun üçte biri sigara kullanmaktadır. Her yıl dünya genelinde 5 milyon, ülkemizde ise 100 bin kişi tütün kullanımına bağlı bir hastalıktan hayatını kaybetmektedir.¹ Tüm dünyada insanlar; kronik hastalıkların sağlık sistemi üzerine etkilerini azaltmak, beklenen yaşam süresinin uzatmak ve sağlıklı yaşlanmak için çalışmaktadır. Kronik hastalıkların sağlık sisteminde ve kişi de oluşturacağı yükü azaltmak için önlenabilir risk faktörleri ile mücadele ön plana çıkmaktadır. Sigara kronik hastalıkların önlenmesinde ve önlenabilir ölüm sebeplerinde ilk sırada gelmektedir.² Sigaranın içenleri hızla bağımlı hale getirdiği ve çeşitli sağlık sorunlarına yol açtığı görülmüştür. Bađta akciğer kanseri

olmak üzere, kalp damar hastalıkları ve solunum yolu hastalıkları gibi birçok hastalıkla ilişkili olduğu saptanmıştır. Sağlık Bakanlığınca Türkiye’de kanserden primer korunma açısından ilk sırada tütünle mücadele bulunmaktadır.³ Tran ve arkadaşları günde 1 paket ve üzerinde sigara içenlerde bronkoalveolar karsinom için 5,8 kat, squamoz hücreli karsinom için 62,7 kat risk artışı saptamışlar.⁴ Maciak-Andrzejewska A, ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada uzun süreli sigara kullanımının arteriyel hipertansiyon ve glukoz intoleransı ile ilişkili olduğu gösterilmiştir.⁵ N. Katsiki ve arkadaşları ise sigara bırakarak diabetes mellitus (DM), koroner arter hastalığı (KAH), periferik arter hastalığı (PAH) gibi yüksek riskli hastalıklarda vasküler riskin azaltılabileceğini göstermişlerdir.⁶ Sigara dumanı içerisinde çoğu toksik, kanserojenik ve mutajenik olduğu bilinen 4000’i aşan kimyasal madde bulunmaktadır. Uzun süre sigara içen iki kişiden biri hayatını sigara kullanımı nedeniyle erken kaybetmektedir. Sigara içenlerin yarısı erken ölmektedir.¹ Sağlık Bakanlığı, Türkiye ulusal hastalık yükü çalışması 2004 verilerine göre; toplam sakatlığa ayarlanmış yaşam yılı oranı içerisinde bağdaştırılabilir ana ölüm nedenleri içerisinde sigara erkeklerde %15,4, kadınlarda %1,2 olarak saptanmıştır. Türkiye’de yaklaşık 16 milyon kişi sigara bağımlısıdır ve her yıl 110.000 kişi sigaraya bağlı nedenlerle zamansız olarak hayatlarını kaybetmektedir.¹ Sigara içme sıklığı giderek azalmakla birlikte, ülkemizde halen 3 kişiden birinin sigara bağımlısı olduğu bilinmektedir. 1960’lardan 2000’lere kadar Türkiye’deki toplam sigara tüketimi ve 15 yaş üstü nüfus arasında tüketilen sigara paketi miktarını göstermektedir. Görüleceği üzere, 1970’lerde 40 binin altında olan toplam tüketim miktarı günümüzde 120 bine, 15 yaş üstünde tüketilen sigara paketi miktarı ise yılda 90 paketten 120 pakete çıkmıştır.⁷

MATERYAL VE METOD

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dahiliye, Diyabet ve Aile Hekimliği Polikliniklerine 01.09.2011- 01.04.2012 tarihleri arasında kronik hastalığı olmayan fakat genel sağlık kontrolü için başvuran kişilerden araştırmaya katılmayı kabul edenler çalışmaya alındı. 11.05.2010 tarihli, 2/M karar no ile T.C. Sağlık Bakanlığı Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından verilen etik kurul onayı alınan anketteki verilerin sigara ile ilgili bölümü değerlendirilerek yapıldı. Hastaneye kontrol amaçlı başvuran kişilerin sigara kullanımları tarafımızdan hazırlanan, hastalar tarafından doldurulan anket ile değerlendirildi. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 16.0 kullanıldı.

BULGULAR

Çalışmamıza 60’ı (%27,15) erkek, 161’i (%72,85) kadın toplam 221 kişi alınmıştır. Çalışmaya katılanlar 20-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60 ve üzeri olarak yaş gruplarına ayrılmıştır. Yaş grupları ve cinsiyete göre dağılım Tablo 1.’de verilmiştir. Çalışmaya katılanlardan sigara kullananların 50’si (%67,57) kadın olup sigara içen kadınların yaş gruplarına göre dağılımı sırasıyla %24; %48; %16;

%12 ve %0 olarak saptanmıştır. Sigara içen 24 (%32,43) erkeğin yaş gruplarına göre dağılımı ise sırasıyla %37,50; %41,67; %16,67; %0 ve %4,16 olarak tespit edilmiştir. Sigara kullanım sıklığı %43,24 ile en çok lise mezunu olanlarda saptanmıştır. Erkeklerde lise, kadınlarda ise üniversite mezunlarında sigara içme oranı yüksek saptanmıştır. Tablo 2.'de sigara kullananların cinsiyet ve eğitim gruplarına göre dağılımı sunulmuştur.

TARTIŞMA

Dünyada erişkinde sigara içme prevalansı erkeklerde %23,9 iken, kadınlarda %18,1 dir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün 2007 yılı için hazırladığı 'Küresel Tütün Ürünleri Raporu'na göre en çok sigara tüketen ülkeler arasında Türkiye 10. sırada yer almaktadır.⁸ DSÖ verilerine göre sigara içme sıklığı gelişmiş ülkelerde azalmakta iken gelişmekte olan ülkelerde ve kadınlarda artmaya başladığı görülmektedir. Aile Araştırma Kurumu ve Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 2006 yılında yapılan çalışmada 18 yaş ve üzeri yaşlarda her gün sigara içme sıklığı %33,4 saptanmıştır. Sigara kullanımı erkeklerde %50,6, kadınlar da ise %16,6 saptanmıştır.¹ Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye genelinde yetişkinlerde sigara kullanım oranı 2008 yılında %31,3 iken, 2012 yılında %27 olarak saptanmıştır. Tütün ve tütün mamulü kullananların oranı erkeklerde 6,5 puan, kadınlarda ise 2,1 puan düşmüştür. Daha somut bir ifade ile erkeklerde %47,9'dan %41,4'e, kadınlarda ise %15,2'den %13,1'e düşmüştür. Çalışmamızda ortalama sigara içme oranı %33,48 ile Türkiye ortalamasının üstünde olup, özellikle kadınlarda sigara kullanım oranı %67,57 ile oldukça yüksek saptanmıştır. Sigara içen kadınlarda eğitim düzeyi arttıkça sigara içme oranlarının arttığı görülmüştür. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre en çok 25-34 ve 35-44 yaş gruplarında tütün ve tütün mamulü kullanımı tespit edilmiştir. 25-34 yaş grubunda bu oran 2008 yılında %40,3 iken, 2012 yılında %34,9 olup, 35-44 yaş grubunda ise oran 2008 yılında %39,6 iken, 2012 yılında %36,2 saptanmıştır. Çalışmamızda yaş grupları değerlendirildiğinde 30-39 yaş grubunun sigara kullanım oranının diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmada sigara kullanımı oranlarının yüksek saptanması araştırmaya katılan kişilerin genel sağlık kontrolü için hastaneye başvuranlardan olmasından kaynaklanıyor olabilir. Zira sigara ile kronik hastalıklar ve kanser arasındaki bağlantı toplum tarafından da bilinmekte ve sigara içenler sağlık kontrolüne gitmek konusunda daha istekli olabilirler, ancak bu varsayımı desteklemek üzere yeni araştırmalara ihtiyaç vardır. Sigara kullanımını etkileyebilecek olan; kişilerin medeni hali, sosyoekonomik durumu, yaşadıkları yer, aile içinde ve çalışma ortamlarında sigara kullanım varlığı gibi faktörlerin de araştırılması gerekmektedir. Bu faktörlerin değerlendirilmemiş olması çalışmamızın kısıtlılığı olarak düşünülmektedir.

SONUÇ

Türkiye’de 2008 yılında ‘Tütün ürünlerinin zararının önlenmesi ve kontrolü hakkında kanun yürürlüğe girmiş olup, bu doğrultuda ‘Ulusal Tütün Kontrol Programı Eylem Planı 2008-2012’ yapılmıştır. Sigara kullanımı ile mücadelede Sağlık Bakanlığı tarafından birçok önlem alınmasına rağmen çalışmamızda sigara kullanım oranı, Türkiye geneli sigara kullanım oranına göre yüksektir. Bu çalışma ile sigara ile mücadelenin önemi ve alınması gereken daha çok tedbir olduğu bir kez daha gösterilmiştir.

KAYNAKLAR:

1. T. C. Sağlık Bakanlığı, Küresel yetişkin tütün araştırma raporu 2010;pp 3-11.
2. T. C. Sağlık Bakanlığı, Tütünle bağımlılığı ile mücadele el kitabı 2010;pp 10,23-25.
3. T. C. Sağlık Bakanlığı, Kanserele Savaş daire Başkanlığı, Ulusal kanser programı 2009-2015;pp 27.
4. Tran HN, Li Y, Siu S, et al. Predictors of lung cancer: noteworthy cell type differences.Perm J. 2013;17(2):23-9.
5. Maciak-Andrzejewska A, Maniecka-Bryła I. The role of prophylaxis and early detection of cardiovascular disease programme in shaping health behaviours related to smoking, Przeegl Lek. 2012;69(10):978-82.
6. Katsiki N, Papadopoulou SK, Fachantidou AI, Mikhailidis DP. Smoking and vascular risk: are all forms of smoking harmful to all types of vascular disease? Public Health. 2013;127(5):435-41.
7. Önder Z. The economics of tobacco in turkey new evidence and demand estimates. HNP Discussion Paper 2002;pp 21.
8. İlçin G, Biberoglu K, Süleymanlar G, Ünal S, İç Hastalıkları Kitabı 2012;2. Cilt: pp sayfa 2078-2079.

Tablo 1: Çalışmaya alınan popülasyonun yaş ve cinsiyet dağılımları ve sigara kullanım oranları

		N (%)	Sigara kullanımı N(%)
Toplam		221	74 (33,48)
Cinsiyet	Kadın	161(72,85)	50 (67,57)
	Erkek	60 (27,15)	24 (32,43)
Yaş grubu	20-29	60 (27,15)	21 (28,38)
	30-39	82 (37,10)	34 (45,94)
	40-49	43 (19,46)	12 (16,22)
	50-59	24 (10,86)	6 (8,11)
	60 ve üzeri	12 (5,43)	1 (1,35)

Tablo 2: Sigara kullananların yaş ve eğitim düzeyine göre dağılımları

Eğitim düzeyi	Kadın N (%)	Erkek N(%)	Toplam
İlköğretim (İlkokul+ortaokul)	6 (12)	5 (20,83)	11 (14,86)
Lise	20 (40)	12 (50)	32 (43,24)
Üniversite	24 (48)	7 (29,17)	31 (41,90)
Toplam	50 (67,57)	24 (33,43)	74 (100)